

kterih navadno žabe stanujejo. Tako razveseljuje velikokrat eno samo drevo bolj prebivalce tega pasa, kakor vert, ki je nasajen z naj bolj mnogoverstnimi rastlinami, različnimi barvami in podobami.

Prištevajo se tudi v versto gojzdnega drevja palme, in neko drevo (Flaschenbaum), katerega bičini sad prebivalci kakor posodo vedno seboj nosijo. Še večje drevo je „lončnik“. Sad tega drevesa je 6" visok in 3" širok, je loncu podoben in pa s pokrivalčkom pokrit. Tudi Tuka neke mirtinega plemena s zlatorumenimi grodi in še na tisoče lavorov prištevajo se v to versto. Med koprivjem zapazimo „Armleuchterbaum“, na katerem stanuje tihohod (Faulthier). Deblo te rastline ima navadno po 60' navpik stojećih vej, ktere se tako zraščajo, da se v kratkem vidi, kakor velika marela. Risje njegovo stoji na 2' — 5' visocih in drobnih vejah. Posebno koristna drevesa so še tudi „Fernambuk“ in Mahagoni, kakor tudi sladkorni javor, ker iz soka njegovega prideljujejo ododni prebivalci sladkor.

(Konec prih.)

Postava

*o varstvu ptičev, za poljedelstvo koristnih. *)*

§. 1. Jemati ali pokončavati jajca in gnezda vseh divje živečih ptičev izvzemši onih v dodatku A navedenih škodljivih plemen in verst, je prepovedano.

§. 2. Loviti ali moriti v dodatku A imenovane škodljive tiče je pripuščeno o vsakem času.

Vsi drugi ptiči se ne smejo niti loviti niti moriti od 1. febr. (svečana) do konca avgusta (malega serpana).

§. 3. Tičja plemena, navedena v dodatku B, smejo se od 1. septembra (kimovca) do 31. januarja (prosenca) brez daljnega privoljenja loviti ali moriti, ako lastnik zemljišča temu priterdi in to priterditev poveri občinski predstojnik.

§. 4. Izjemoma smejo se ptičja plemena, v dodatku C navedena, loviti in moriti od 1. septembra (kimovca) do 31. januarja (prosenca) na podlagi lastnikovi poverjene, v 3. §. omenjene poterditve s politične okrajne gosposke privoljenjem, danim za eno leto.

*) Veljavna za vojvodstvo Kranjsko, poterj. po ces. sklepu od 17. jun. 1870,

Pri tem privoljenji je na tanko paziti na to, ali se ptičji lov sme pripustiti z ozirom na razmere zemljiškega obdelovanja.

Prošnje imajo vlagati se po občinskem predstojništvu, katero ima izreči, ali naj se pripusti ta lov. Vsako privoljenje mora se naznaniti dotičnemu občinskemu predstojništvu.

§. 5. Da se ptiči smejo streljati s puškami, treba je razun lastnikove, v 3. in 4. §. ukazane priterditve tudi onega, ki ima pravico do lova.

§. 6. Prepovedano je ptiče loviti:

- a) z oslepljenimi vabniki, in
- b) z zagrinjalnimi in zataknenimi mrežami na nizkih živih plotih in germéh, kakor tudi z zadergami (zankami, žimo).

§. 7. Politična okrajna gosposka izdà v primerljeji 4. §. o danem privoljenji listek z uradnim pečatom. Na ta list mora zapisano biti imé in osebni popis opravičenca, okraj in čas, za kateri se je dalo privoljenje, kakor tudi pogoje, ktere je gosposka potrebne spoznala za vsak primerljej.

Ptičar se mora pri izvrševanji svoje pravice v primerljej 3. §. s pismeno lastnikovo priterditvijo, v primerljeji 4. §. pa s privoljenjem politične okrajne gosposke izkazati.

§. 8. Teržiti s ptiči, v dodatku B in C imenovanimi mervimi ali živimi, v času v 2. §. prepovedanem vjetimi, je prepovedano.

Ptiči imenovani v dodatku C se pa tudi brez ozira na čas, v katerem so bili vjeti, ne smejo mervti nikdar prodajati.

§. 9. Prestopke prestoječih določeb ima občni predstojnik z globo od 1 — 10 gold., in če se ponové, do 20 gold., ali če prestopnik ne more plačati globe, z zaporom od 12 ur do 4 dni kaznovati, otroke pa po šolskih predpisih. Razun tega se odvzame vse lovilno orodje in vjete živali, žive pa se precej izpusté.

Globe in skupilo za odvzete stvari se dadó v občinsko blagajnico.

§. 10. Kazenska obsodba se stranki ali pismeno pošlje, ali pa se jej vpričo dveh prič ustmeno naznani v občinski pisarnici. V tem primerljeji morate to naznanilo in dan, kateri so je to zgodilo, prič poterditi na kazenski obsodbi.

§. 11. Pritožbe zoper odrečeno privoljenje ptičjega lova ali zoper pogoje, sklenjene s privoljenjem (4. in 7. §.) se pošiljajo do politične deželne gosposke in dalje do ministerstva

za poljedelstvo, pritožbe zoper kazensko obsodbo (9. §.) pa do politične okrajne gosposke. V prvem primerljeji se morajo pri politični okrajni gosposki, v drugem pa pri občinskem predstojništvu ustmeno ali pismeno vložiti in to v 8 dneh od storjenega naznanila ali od prejete obsodbe.

§. 12. Politični okrajni gosposki je dolžnost, paziti na to, da občinski predstojniki na tanko spolnujejo določbe te postave.

Politična okrajna gosposka ima zlasti skrbeti, da to postavo vsako leto decembra meseca in spomladi občinski predstojniki po navadnem načinu razglasijo v občinah.

§. 13. Opuščenje dolžnosti, ktere ta postava nalaga občinskemu predstojniku, politična okrajna gosposka kaznuje z globo od 10 — 20 gold., in ta globa se plača v občinsko blagajnico.

§. 14. C. kr. žandarmerija, gozdnarji, lovci in poljski čuvaji, potem vsi javni nadzorniki so dolžni, vsak prestopek te postave, ki ga izvedó, ovaditi občinskemu predstojniku.

§. 15. Za znanstvene namene sme politična deželna gosposka izjeme od določeb te postave privoliti.

§. 16. Ljudski učitelji so dolžni, šolsko mladino podučevati o škodljivosti podiranja gojezd, lova in moritve koristnih tičev, ter jej zlasti vsako leto pred začetkom valjenja na znanje dati določbe te za varstvo ptičev dane postave in dotične prestopke odvracati, kolikor v njihovi moči.

§. 17. Vse druge določbam te postave nasprotujoče postave, ukazi in veleve zgubé svojo veljavo.

Dodatek A.

Orlova plemena — Die Adlerarten. Sokol selec — Der Wanderfalke. Sokol modronog — Der Blaufussfalke. Sokol prtilikovec — Der Zwergfalke. Sokolič (drevesni skolič) — Der Lerchenfalke. Škornjek — Die Gabelweihe. Černi jastreb (milan) — Der schwarze Milan. Skopec — Der Hühnergeier. Kregulj — Der Sperber. Račar — Der Rohrgeier. Uharica velika — Der Uhu. Srakopër vèliki — Die grosse Sperelster. Srakopër mali — Die kleine Sperelster. Sraka — Die Elster. Krokar — Der Kolkrabe. Vrana černa — Die Rabenkrähe. Vrana siva — Die Nebelkrähe.

Dodatek B.

Postovka — Der Thurmfalke. Seršenár — Der Wespenbussard. Dreskač — Der Zaretzer. Brinovka — Der Kranawetter. Kos — Die Amsel. Srakoper rujavi — Der Dorndreher. Šoga — Der Nussheher. Orehar (leščnikar) — Der Tannenneher. Dlesk — Der Kernbeisser. Pinoža — Der Nikawitz. Konoplišica morska — Der Meerzeisig. Vrabec domači — Der Hausspatz. Vrabec poljski — Der Feldspatz. Sternad — Die Ammern.

Dodatek C.

Jastreb mišar — Der Mausgeier. Kocasta kanja — Der Schneegeier. Sove (izvzemši uharico) — Die Eulen (ohne Uhu). Mravljinčar (kozomolzec) — Die Nachtschwalbe. Hudournice vélike — Die Thurmschwalben. Lastovice — Die Schwalben. Vrana zelena — Die Mandelkrähe. Udod (udob, smerdokavra) — Der Wiedehopf. Plezovt mali — Der Baumläufer. Berglez — Der Klener. Palček (steržek) — Der Zaunkönig. Kobiličar — Der Heuschreckenfänger. Muharček (privodna penica) — Der Rohrsänger. Pénica terstna — Der Binsensänger. Slavec penica — Die Waldnachtigall. Slavec ponočna penica — Die Aunachtigall. Brolica — Das Müllerehen. Penica černa (černoglavka) — Das Schwarzplättchen. Penica ternjovka — Die Heckengrasmücke. Penica vertna — Die Gartengrasmücke. Penica pisana — Die Sperbergrasmücke. Srakopér rumeni — Der gelbe Spotter. Germovšica — Der Laubsänger. — Kovaček — Der Fitis. Rudečorepka vertna — Der Gartenrothschwanz. Rudečorepka domača — Der Hausrothschwanz. Tašica — Das Rothkehlchen. Tašica višnjeva — Das Blaukehlchen. Kraljički — Die Goldhähnchen. Beloritke — Die Steinschmäzer. Mala pevka — Die Braunelle. Senice — Die Meisen. Pastaričice (pliske) — Die Bachstelzen. Drozeg cikovt — Die Singdrossel. Brinovka mala — Die Weindrossel. Komatar — Die Ringelamsel. Drozeg plavi — Die Blandrossel. Čertnik preterdi (slegur) — Der Steinröthel. Kobilar — Die Goldamsel. Muhovčki — Die Fliegenschnäpper. Vrana poljska — Die Saatkrähe. Kavka — Die Dohle. Škorec — Der Staar. Ščinkovec — Der Buchfink. Lišček — Der Stieglitz. Čišek (sterlinec) — Der Zeisig. Dlesk zeleni — Das Hirngrillerl. Dlesk zelenkasti — Der Grünling. Kalin (popkar) — Der Gimpel.

Krumpež — Der Kreuzschnabel. Konoplenka — Der Hänfling. Škerjanci — Die Lerchen. Žolne — Die Spechte. Vijoglavka (vertoglavka) — Der Wendehals. Kukovica — Der Kukuk.

Ogled po šolskem svetu.

Iz Teržiča. (*Šolska letina*.) Navada je, da se konec šolskega leta po javnih učilnicah vsake verste izdajajo letna sporočila, da se vidi in vé, kako stoji šola s potrebščinami in kako je mladež napredovala. Tudi pri nas smo že imeli razna sporočila ali pa samo suhe razredbe. Letos se nam je pa zopet pokazila vsa nada, ki smo jo imeli, da bi bili namreč tudi še kaj podučljivega o obertniji, o bčelarstvu, ali o sviloreji, ali o kakem drugem gospodarskem oddelku med svet poslali. Šlo je to upanje zopet zavoljo tega po vodi, ker naš č. g. vodja Fr. Špendal ni hotel tako pokaženih imen ponatisniti dati, kakor je ima srenja pisati navado. Poslal je namreč imenovani gospod službeno do sr. predstojništva, ako srenja želi sporočila ali same razredbe, in ako tega želi, ali je dalje pri volji stroške plačati za tisk. Sr. predstojništvo je djalo, da naj se le razredba pošlje, da bo sama tisk preskerbela. Tega pa g. vodja ni hotel, tedaj je tudi letos letno sporočilo zaostalo. Drugo pa se je vse po redu delalo ko druga leta. Število šolarjev je nekako vlnskemu enako, akoravno smo se jih več nadjali. Pri nas gre vse k rokodelstvu. Učenci so razun zimskega časa k sv. maši hodili in petje z orglami je pobožnost povikševalo. Prejeli so po štirikrati sv. zakramente. Praznik sv. Alojzija in prvo sveto obhajilo se je posebno slovesno obhajal. Učenci in učenke IV. in III. razreda so se tudi vpisali v družbo sv. Cirila in Metoda, IV. razreda pa tudi v društvo sv. Mohora. Molitev k sv. Cirilu in Metodu se opravlja pred šolo, bukke društva sv. Mohora so se pa po potrebi rabile ali tudi učencem posojevale.

Šolske nauke smo učili po navadnem učilnem redu, kar je pa gotovo težavno v šolah s štirimi razredi in tremi učiteljji in še posebno, ako se nalogam kar nobene veljave in cene ne odmerja. Sadržajo je podučeval sam g. vodja učence IV. razreda bolj teoretično kot praktično, se vé da, ker nimamo za to potrebnega verta. Prostora je sicer zadosti, pa ni ga, da bi prostor odkazal in odmeril. Iz sviloreje in bčelarstva jih je pa pisavec teh verstic podučeval ter jim pokazoval na „Hartingarjevih tablah“, ki so v šolski sobi obešene in pod steklom s stanovitnimi okviri zavarovane, kar je dosti truda prizadjalo, ker so table z nemškim tekstom, učencem se je pa v teke po domače narekovalo, da so ložeje umeli in v spominu ohranili. Opo-minjali smo tudi učence, da naj si vse to ogledajo pri naših svilorejcih in bčelarjih, ki se že dalj časa s tem vkvarjajo ali pečajo. Dalje smo iz „Umnega gospodarja“ učili učence o zdravih in strupenih zeliščih, da smo tako nemška in slovenska šolska berila pojasnovali. Potem smo tudi omenjali kristijanske navade pri hiši in po-